

ВІДГУК

**офіційного опонента Корнят Віри Степанівни
на дисертаційну роботу Головач Людмили Ярославівни
«Формування готовності майбутніх соціальних педагогів
до статевого виховання старшокласників»**

подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

На сучасному етапі розвитку українського суспільства проблема виховання в широкому соціальному значенні є особливо актуальною. Сьогодні зростає соціальна напруженість, загострюються кризові явища у духовному житті, поширюються такі негативні явища у молодіжному середовищі як алкоголізм, наркоманія, злочинність, ранні статеві стосунки. Дослідники вказують на низький рівень статевої культури суспільства, як наслідок, складається несприятлива ситуація зі здоров'ям і благополуччям старшокласників у статевій сфері. В цих умовах особливо гостро постає потреба статевого виховання підростаючого покоління. Такі завдання вирішує у професійній діяльності соціальний педагог. Відтак перед вищими навчальними закладами постає проблема формування фахівця творчого, ініціативного, з яскравими особистісними характеристиками і високим рівнем професіоналізму, готового до реалізації сучасних технологій соціально-педагогічної роботи.

Незважаючи на широке висвітлення проблеми професійної підготовки соціальних педагогів у працях вітчизняних і зарубіжних учених, проблема формування готовності майбутніх соціальних педагогів до статевого виховання старшокласників не знайшла достатнього відображення. Враховуючи зазначене, тема дисертаційного дослідження Головач Л.Я. є актуальною, а пошук оптимальних шляхів розв'язання досліджуваної проблеми сучасним.

Зміст дисертаційного дослідження відповідає профілю спеціалізованої вченої ради К.20.051.01.

Формулювання основних позицій дисертації – мети, завдань, об'єкта та предмета є коректним, обґрунтованість наукових результатів дослідження

забезпечено шляхом ретельного добору його методів, у контексті теми конкретно визначено суперечності.

Окреслення автором наукової новизни є переконливим і дає системне уявлення про теоретичне значення дисертаційної роботи. Йдеться про розробку моделі професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів до статевого виховання старшокласників та обґрунтуванні організаційно-педагогічних умов її формування.

Безперечною перевагою є те, що структура роботи науково виважена й логічно вибудована, складається із вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (320 найменувань, з них 16 – іноземною мовою), 8 додатків.

Перейдемо до аналізу основної частини дисертації, зміст усіх розділів якої послідовно розв'язує поставлену проблему й дозволяє дисертанту чітко представити результати дослідження.

Виклад теоретичного напрацювання дисертантки починається з аналізу наукової літератури з метою розкриття понятійно-категоріального апарату дослідження, висвітлення підходів учених до розуміння змісту таких базових понять як «статева культура особистості», «статеве виховання». Вивчення наукових доробків таких науковців як М. Боришевський, Т. Говорун, О. Кікінежді, В. Кравець та ін. дозволив авторів сформулювати власне визначення «статеве виховання старшокласників» і розглядати його як двосторонній процес взаємодії соціально-педагогічних працівників із старшокласниками та їхніми батьками, що охоплює комплекс цілеспрямованих, перманентних, послідовних соціальних психолого-педагогічних дій.

Заслуговує уваги також авторський підхід до структурування компонентів статевої культури особистості на рівні трьох підсистем: статеві дії, статеві відносини особи та статеві якості і статева спрямованість, які відображають цілісну систему її базової культури.

До теоретичних надбань Головач Л.Я. беззаперечно належить розкриття наукових підходів до розв'язання порушеної проблеми як необхідної складової професійної підготовки майбутнього соціального педагога. Дослідниця

акцентує увагу на тому, що він, взаємодіючи зі старшокласниками, батьками, лікарями здійснює комплекс цілеспрямованих, безперервних, послідовних соціальних психолого-педагогічних взаємодій задля усвідомлення молодими людьми конкретної життєвої ситуації статевої відносин, розкриття й активізації їхнього особистісного потенціалу, розширення соціального досвіду статевої відносин, забезпечення всебічного повноцінного статевого розвитку.

У другому розділі «Готовність майбутніх соціальних педагогів до статевого виховання старшокласників» дисертантка характеризує реальний рівень підготовки майбутніх соціальних педагогів до виховання статевої культури старшокласників. Переконаливим, на нашу думку, є її позиція щодо визначення змісту компонентів готовності студентів до означеного напрямку діяльності (когнітивний, мотиваційний, організаційно-комунікативний, діяльнісно-технологічний), а також критеріїв, показників та рівнів (високий, достатній, середній та низький). Позитивом дослідження вбачаємо у підборі та детальному описі методик і методів діагностики для визначення готовності майбутніх соціальних педагогів до статевого виховання старшокласників.

Заслугове схвалення розроблена модель підготовки соціальних педагогів до статевого виховання старшокласників, у якій дослідницею чітко сформульовано мету, завдання та очікуваний результат, визначено змістовий та технологічний модулі.

У третьому розділі «Організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх соціальних педагогів до статевого виховання старшокласників» представлено результати ефективності впровадження моделі реалізації підготовки майбутніх соціальних педагогів до означеного виду діяльності при дотриманні чітко визначених автором організаційно-педагогічних умов.

Експериментальне дослідження впроваджувалося на базі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка і Ніжинського державного педагогічного університету імені Миколи Гоголя.

Змістовим стрижнем експериментальної роботи Головач Л.Я. стали навчальні дисципліни «Основи статевого виховання школярів», «Основи родинного виховання», «Основи сексології і сексопатології», «Соціальний супровід сімей». У дисертації запропоновано детальне змістове наповнення, характеристика форм і методів роботи зі студентами (метод проектів, інтерактивні дискусії, ігри, тренінгові заняття), подано перелік завдань різних видів практик.

Аналіз результатів педагогічного експерименту є достатньо обґрунтованим і дозволяє засвідчити наявність позитивної динаміки у готовності майбутніх соціальних педагогів до статевого виховання старшокласників за кожним з критеріїв у експериментальних групах порівняно з контрольними. Репрезентативність отриманих експериментальних даних забезпечується комплексністю застосовуваних та розроблених автором методик, обробкою емпіричних даних за допомогою методів математичної статистики, що подані у таблицях та рисунках.

У висновках узагальнено дані відповідно до визначених завдань.

Список використаних джерел оформлений відповідно до існуючих вимог.

Позитивною рисою даного дослідження є його практичне значення. Авторкою обґрунтовано й апробовано змістово-організаційне портфоліо процесу підготовки майбутніх соціальних педагогів на етапі навчання у ВНЗ до статевого виховання старшокласників, розроблено і впроваджено методичні рекомендації «Основи статевого виховання старшокласників» для студентів, розділи до програм для курсів підвищення кваліфікації класних керівників загальноосвітніх навчальних закладів. Такі матеріали можуть бути використані у процесі професійної підготовки студентів спеціальності «Соціальна робота» (освітньо-професійні програми «Соціальна педагогіка», «Практична психологія» та ін.) у вищих навчальних закладах, в інститутах післядипломної педагогічної освіти для підвищення кваліфікації соціальних педагогів, практичних психологів, класних керівників шкіл, спеціалістів центрів соціальних служб для сім'ї, дітей і молоді. Розроблені методичні рекомендації можуть також стати ефективним інструментарієм діяльності

соціальних педагогів у різних освітніх установах із статевого виховання старшокласників.

Практичний доробок автора відображено у 23 наукових та науково-методичних публікаціях автора, зокрема, 7 статей у наукових фахових виданнях, 1 у науковому періодичному виданні інших держав, 14 публікацій в інших наукових виданнях, 1 методичних рекомендаціях.

Реалізація основних положень дослідження Головач Л.Я. спрямована на якісне доповнення існуючої практики професійної підготовки майбутнього соціального педагога, а також подальше вдосконалення майбутнього фахівця в умовах реформування вищої освіти України. Матеріали, представлені в авторефераті, відповідають змісту дисертації.

Оцінюючи позитивно дисертацію Людмили Ярославівни Головач, вважаємо за доцільне звернути увагу дисертантки на окремі недоліки, виявлені під час аналізу рукопису, висловити деякі зауваження й побажання щодо подальшого його вдосконалення, а саме:

1. У дисертації визначено сукупність методологічних положень для обґрунтування цілісної статевої культури особистості, а в науковій новизні про це нічого не зазначено.
2. У трактуванні державних нормативно-правових документів більший акцент зроблено автором на наслідки статевої девіації, роботу соціально-педагогічних працівників стосовно боротьби з ВІЛ/СНІДом тощо, а не на організацію статевої освіти школярів, батьків і педагогічних працівників.
3. Опис теоретичних положень із питань статевої взаємовідносин подається дисертанткою в підрозділі 1.3. Цей матеріал логічно було б представити в підрозділі 1.1.
4. Зважаючи на зміни, які відбуваються сьогодні у вищій школі з метою підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців, питанню самостійної роботи студентів надається особливого значення. Вважаємо, що автору дисертації варто було б ширше розкрити питання організації самостійної роботи майбутніх соціальних педагогів з метою формування

готовності майбутніх соціальних педагогів до статевого виховання старшокласників у процесі професійної підготовки.

5. Позитивно оцінюючи, в цілому, проведення авторкою дисертації експериментальної роботи слід зауважити, що метою констатувального етапу експерименту є підтвердження актуальності й доцільності наукового пошуку в обраному напрямі. По суті результати констатувального етапу експериментальної роботи викладено дисертанткою у параграфі 2.3 другого розділу. Те, що авторка називає констатувальним етапом експерименту, є по суті початковим етапом формувального експерименту.
6. На нашу думку, робота збагатилася б за умови аналізу особливостей зарубіжного досвіду статевого виховання старшокласників через призму соціальної освіти України в умовах її входження до європейського освітнього середовища.

Проте зазначені зауваження і побажання не знижують теоретичної та практичної цінності проведеного дослідження.

Всебічний аналіз виконаної Головач Людмилою Ярославівною дисертаційної роботи дає підстави оцінити її як працю, що є самостійним, завершеним дослідженням, в якому отримані нові науково обґрунтовані результати, що у сукупності вирішують важливу проблему теорії та методики професійної освіти щодо реалізації компетентнісного підходу у професійній підготовці майбутніх соціальних педагогів.

На основі аналізу дисертації та автореферату, ознайомлення з працями, опублікованими за темою дисертації, відзначаємо актуальність здійсненого дослідження, достатній рівень обґрунтування наукових положень, висновків та рекомендацій, новизни та повноти висвітлення матеріалів дослідження в опублікованих працях, впроваджених в освітню практику ВНЗ України, робимо висновок, що дисертаційна робота «Формування готовності майбутніх соціальних педагогів до статевого виховання старшокласників» заслуговує позитивної оцінки, своїм теоретичним й практичним значенням повністю відповідає вимогам пп. 9, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів і

присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р № 567. Авторка дисертації – Головач Людмила Ярославівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри корекційної педагогіки
та інклюзії Львівського національного
університету імені Івана Франка

В.С. Корнят

присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р № 567. Авторка дисертації – Головач Людмила Ярославівна -- заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 -- теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри корекційної педагогіки
та інклюзії Львівського національного
університету імені Івана Франка

В.С. Корнят

17
03.02.11/358
10.20.16